

1. december 2020

Statsrevisorernes Sekretariat
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Til Statsrevisorerne

Ministerredegørelse vedrørende Statsrevisorernes beretning nr. 21/2019 om gevinstrealisering i statslige it-projekter

Jeg har modtaget Statsrevisorernes bemærkninger fra den 17. september 2020 til Rigsrevisionens beretning nr. 21/2019 om gevinstrealisering i statslige it-projekter. I det følgende redegøres for de overvejelser, som Rigsrevisionens beretning om gevinstrealisering i statslige it-projekter giver anledning til. Beretningen omfatter 44 it-projekter gennemført i 11 ministerier.

Statsrevisorerne udtaler i bemærkningerne til beretningen en kritik af, at gevinsterne ved statslige it-projekter ikke er blevet realiseret i tilstrækkeligt omfang, og at staten bør styrke indsatsen for gevinstrealisering i forbindelse med statslige it-projekter, da dette vil styrke effektiviteten og kvaliteten i opgaveløsningen i den offentlige sektor.

Indledningsvist vil jeg gerne kvittere for Statsrevisorernes bemærkninger og Rigsrevisionens beretning, som berører et vigtigt emne, og det er med interesse, at jeg har modtaget forslagene til det videre arbejde med gevinstrealisering i statslige it-projekter. Jeg er enig i, at indsatsen for gevinstrealisering i it-projekter er afgørende for forbedringen af opgaveløsningen i den offentlige sektor, og at indsatsen med fordel kan styrkes fremadrettet.

For at understøtte ministeriernes arbejde med gennemførelsen af statslige it-projekter udvikler Finansministeriet løbende statens it-projektmodel og sekretariatsbetjener Statens It-råd. It-projektmodellen udgør en fælles styringsramme, som blandt andet stiller vejledning og rådgivning til rådighed om gevinstrealisering.

Derfor er jeg særligt tilfreds med, at Rigsrevisionen finder, at Finansministeriet skiller sig positivt ud i forhold til flere af de øvrige myndigheder ved i stor udstrækning at have fulgt op på realiseringen af gevinster efter gevinstrealiseringsrapporten. Jeg noterer også med tilfredshed, at Rigsrevisionen benytter Digitaliseringsstyrelsens projekt om ”Udskiftning af borger.dk’s CMS”, som et eksempel på tilstrækkelig dokumentation af forventede gevinster.

Jeg bemærker dog, at Rigsrevisionen konkluderer, at gevinsterne ved statslige it-projekter overordnet set ikke er blevet realiseret i tilstrækkeligt omfang, og at ministeriernes egne opfølgninger viser, at de kun har realiseret under halvdelen af de planlagte gevinster.

Jeg tager særligt Rigsrevisionens konklusion om, at Finansministeriet generelt har opstillet gevinster på et mangelfuldt grundlag og kun delvist kan dokumentere disse til efterretning. Der vil som led i den løbende udvikling af metoder og arbejdsgange på ministerområdet blive strammet op på disse forhold, så der sikres tilstrækkelig dokumentation mv.

Jeg vil hertil bemærke, at der allerede er justeret i Økonomistyrelsens praksis siden gennemførelsen af de projekter, som er omfattet af Rigsrevisionens undersøgelse. I nyere it-projekter har Økonomistyrelsen således tidligere i processen sat fokus på gevinstrealisering og tager fx løbende emnet op på styregruppemøder. I nystartede it-projekter tænkes gevinstrealisering, herunder metode for måling og dokumentation, ind allerede fra starten med henblik på at skabe et godt fundament for den senere gevinstopfølgning.

Jeg finder, at Rigsrevisionens beretning understreger behovet for at fastholde et særligt fokus på gevinstrealisering i Finansministeriets it-projekter fremadrettet, og beretningens iagttagelser og konklusioner vil derfor blive taget med i både igangværende og nye it-projekter. I nyopstartede it-projekter i Finansministeriet vil der blive rettet et særskilt fokus på, at der opstilles forventede gevinster på et veldokumenteret grundlag, at der rettes et øget fokus på at gevinsterne er realiserbare, og at der ved afslutningen af projekterne følges op på de forudsatte gevinster. Fokus på gevinstrealisering forankres på styregruppeniveau.

Finansministeriet anerkender, at projekterne på ministerområdet ikke kan dokumentere alle de forbedringer og besparelser, som projekterne har tilvejebragt. Det bemærkes dog, at Rigsrevisionen vægter alle gevinster i de statslige it-projekter ens, og at der således ikke sondres mellem, om gevinsterne har været målunderstøttende, og dermed vigtigere for projektet at forfølge, eller af mere sekundær karakter, som ikke har været retningsgivende for projektet. En ren optælling af hvor mange gevinster, der er indfriet tilfredsstillende, giver således et skævt billede.

Det skal bemærkes, at beretningen ikke forholder sig til, om projekterne har indfriet deres formål, succeskriterier, eller om de i al væsentlighed betragtes som en succes af såvel beslutningstagere som brugere. Dette er ikke uvæsentligt at fremhæve, da der i den gængse forståelse af gevinster vil være en forventning om, at ovenstående forhold er sammenfaldende.

Undersøgelsens resultater skal også ses i lyset af, at få statslige it-projekter igangsættes på baggrund af et ønske om effektivisering og oftest igangsættes på grund af lovændringer, EU-forordninger eller udbudsregler samt udskiftning af teknisk forældede systemer. Selve arbejdet med at opstille og følge op på gevinster, særligt

økonomiske, opleves derfor ofte at være sekundært for it-projekterne. Det er også vigtigt at være opmærksom på it-projekter, der har gevinster, der går på tværs af myndigheder. Her vil det i særlig grad være vanskeligt for projekterne at følge op på og dermed kunne sikre gevinstrealiseringen, når det er gevinster, der ligger uden for den projektejende myndigheds egen forvaltning.

Anbefaling til Statens It-råd

Yderligere noterer jeg mig Statsrevisorernes anbefaling om, at Statens It-råd på baggrund af undersøgelsens resultater vurderer, hvordan ministeriernes opstilling af og opfølgning på gevinster – også efter idriftsættelse – kan forbedres. Dette er en anbefaling, som It-rådet tager til efterretning og støtter op om, idet opstilling af og opfølgning på gevinster er afgørende for realiseringen af potentialerne ved gennemførelsen af statslige it-projekter.

Jeg vil i den forbindelse bemærke, at It-rådet i 2018 reviderede statens it-projektmodel med henblik på blandt andet at forbedre støtten til arbejdet med både at formulere og følge op på gevinster.

Som opfølgning på denne beretning har jeg noteret mig, at It-rådet på først mulige rådsmøde vil drøfte Statsrevisorernes anbefaling og vurdere hvilke tiltag, der skal iværksættes på baggrund af beretningen. Digitaliseringsstyrelsen, som sekretariatsbetjener Statens It-råd, vil i øvrigt arbejde tæt sammen med It-rådet om opfølgningen på Statsrevisorernes bemærkninger.

Med ovenstående redegørelse håber jeg, at der er givet et fyldestgørende svar på Statsrevisorernes bemærkninger og Rigsrevisionens beretning om gevinstrealisering i statslige it-projekter.

En kopi af denne redegørelse er sendt til Rigsrevisionen.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister